

ΣΧΕΔΙΟ ΟΜΙΛΙΑΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

Όταν το ΠΑΣΟΚ ανέλαβε τη διακυβέρνηση της χώρας, τον Οκτώβρη του 1981, η ελληνική οικονομία βρισκόταν σε βαθειά κρίση. Η κρίση αυτή ήταν το αποτέλεσμα της οικονομικής πολιτικής που ασκήθηκε στη μεταπολεμική περίοδο μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '80 και η οποία οδήγησε σε μιά οικονομική δομή, ιδιαίτερα στο χώρο της βιομηχανίας, που σε μεγάλο βαθμό δέν είναι βιώσιμη ιδιαίτερα στον ανταγωνιστικό χώρο της ΕΟΚ.

Αντίθετα με ότι συνέβη σε άλλες χώρες, δέν έγινε κατά τη δεκαετία του '70 καμία προσπάθεια για την προσαρμογή της ελληνικής οικονομίας στις νέες συνθήκες που διαμορφώθηκαν μετά την πρώτη ενεργειακή κρίση του '73. Έτσι παραλάβαμε μιά οικονομία με στάσιμες ή μειούμενες επενδύσεις, με πληθωρισμό που ξεπερνούσε το 25%, με μεγάλο έλλειμμα στο ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών, με έντονες εισοδηματικές ανισότητες, χαμηλό επίπεδο κοινωνικών υπηρεσιών και ξεπερασμένους θεσμούς.

Η Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ την πρώτη τετραετία απέδωσε πρωταρχική σημασία στην ικανοποίηση αναγκών για περισσότερη κοινωνική δικαιοσύνη, για βελτίωση των χαμηλών εισοδημάτων, για αλλαγή θεσμών αλλά και στη σταθεροποίηση και ανάκαμψη της οικονομίας. Σε πολλούς τομείς η επιτυχία ήταν σημαντική και υπενθυμίζω την αύξηση μισθών και συντάξεων, την αύξηση του αγροτικού εισοδήματος, τη βελτίωση του κοινωνικού μισθού κ.ά.

Στην περίοδο όμως που πέρασε οι διαρθρωτικές αδυναμίες της οικονομίας και τα σωρευμένα προβλήματα δέν μας επέτρεψαν να προχωρήσουμε γρήγορα στις αναγκαίες διαρθρωτικές αλλαγές και στην απαραίτητη προσαρμογή της οικονομίας μας στις νέες διεθνείς οικονομικές συνθήκες που διαμορφώθηκαν ιδιαίτερα μετά τη δεύ-

τερη πετρελαϊκή κρίση. Έτσι η ανταγωνιστική θέση της χώρας στις διεθνείς αγορές χειροτέρεψε και τη στιγμή που οι άλλες χώρες προχωρούσαν γρήγορα σε προσαρμογή των οικονομιών τους εμείς χάναμε έδαφος. Γι' αυτό και η οικονομική μας πολιτική χρειάζεται να επαναπροσδιοριστεί μέσα στα πλαίσια των πρόσφατων εξελίξεων που χαρακτηρίζονται από τη δυσμενή διαμόρφωση των κυριότερων μεγεθών της οικονομίας μας. Οι εξελίξεις αυτές είναι σε συντομία οι εξής:

1. Παραγωγή - Ανεργία

Αν και το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν εκτιμάται ότι θα αυξηθεί γύρω στο 2%, η βιομηχανική παραγωγή αναμένεται να μείνει στάσιμη το 1985 μετά από τη μικρή βελτίωση που παρουσίασε το 1984. Οι αδυναμίες της βιομηχανίας μας είναι έντονα διαρθρωτικές και η εξάλειψη τους απαιτεί ειδικά μέτρα που θα χρειαστούν χρόνο για να αποδώσουν.

Οι επενδύσεις για άλλη μιά χρονιά δέν παρουσιάζουν βελτίωση πράγμα που σημαίνει ότι ούτε η ανταγωνιστική θέση της χώρας μακροχρόνια ούτε το πρόβλημα της ανεργίας θα αντιμετωπισθούν αποτελεσματικά αν η τάση αυτή δέν αναστραφεί.

Η ανεργία αν και δέν είναι τόσο μεγάλη όσο στις άλλες χώρες της Ευρώπης όπου έχει φτάσει σε πρωτοφανή ύψη, δέν παύει να απασχολεί έντονα την Κυβέρνηση και να είναι θέμα πρωταρχικής σημασίας. Η αντιμετώπιση του προβλήματος απαιτεί προγραμματισμό και χρόνο. Γι' αυτό θα πρέπει ο στόχος μας να είναι όχι μόνο η βελτίωση των εισοδημάτων των ήδη εργαζομένων αλλά κυρίως η δημιουργία νέων θέσεων για τους ανέργους.

2. Χειροτέρευση του Πληθωρισμού

Αν και μετά το 1981 υπήρξε βελτίωση στον πληθωρισμό, το 1985 παρατηρείται επιδείνωση των πληθωριστικών πιέσεων και ο δείκτης τιμών καταναλωτή εκτιμάται ότι θα ξεπεράσει το 18%. Πρέπει να επισημανθεί ότι το 1985 είναι ο έβδομος χρόνος στη συνέχεια που ο ρυθμός αύξησης των τιμών κυμαίνεται γύρω στο 20%, και είναι τριπλάσιος του μέσου όρου του πληθωρισμού των χωρών της ΕΟΚ. Η συνέχιση αυτών των ρυθμών δημιουργεί πολλούς κινδύνους αφού πέρα από τις στρεβλώσεις που προκαλεί στην παραγωγή, βοηθά την επέκταση της παραοικονομίας, υποσκάπτει τη συναλλαγματική πολιτική και επιδρά αρνητικά στην κατανομή του εισοδήματος και κυρίως σε βάρος των χαμηλών εισοδηματικών τάξεων.

3. Διεύρυνση των Ελλειμμάτων του Δημόσιου Τομέα

Μετά από μία μικρή βελτίωση και συαθεροποίηση των ελλειμμάτων του Δημόσιου Τομέα τα προηγούμενα χρόνια, φέτος παρατηρείται μία σημαντική χειροτέρευση. Εκτιμάται ότι οι χρηματοδοτικές ανάγκες του Δημόσιου Τομέα το 1985, θα ξεπεράσουν το 18% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος ποσοστό πολύ ψηλό που πρέπει να μειωθεί σημαντικά στα αμέσως επόμενα χρόνια.

Οι αρνητικές συνέπειες των ελλειμμάτων αυτών, ιδιαίτερα μάλιστα όταν οφείλονται σε καταναλωτικές δαπάνες είναι προφανείς αφού και τις πληθωριστικές πιέσεις εντείνουν αλλά το δημόσιο χρέος αυξάνουν σημαντικά. Ήδη το δημόσιο χρέος έχει αυξηθεί σημαντικά και η εξυπηρέτηση του απαιτεί πάνω από το 5% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος.

Είναι αλήθεια ότι τα ελλείμματα θα ήταν μικρότερα αν η Κυβέρνηση αύξανε περισσότερο τα τιμολόγια κοινής ωφέλειας και έκανε περικοπές στις δαπάνες. Λόγοι όμως καθαρά κοινωνικοί επέβαλαν να μη γίνει κάτι τέτοιο. Φυσικά οι εξελίξεις αυτές πρέπει να ανασταθούν αν θέλουμε να περιοριστούν οι ανισορροπίες αυτές που αποτελούν φραγμό για την αντιμετώπιση του πληθωρισμού, του ελλείμματος τρεχουσών συναλλαγών και της αναπτυξιακής μας προσπάθειας.

4. Επιδείνωση του Ελλείμματος του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών παρουσιάζει διεύρυνση πολύ πέρα από τους αρχικούς στόχους. Η επιδείνωση αυτή οφείλεται και σε έκτακτους λόγους που επιτάχυναν τις πληρωμές για εισαγωγές και επιβράδυναν την είσπραξη συναλλάγματος από εξαγωγές. Γεγονός όμως παραμένει ότι η κατάσταση χειροτέρεψε ήε αποτέλεσμα να αυξάνεται ο εξωτερικός δανεισμός και να μειώνεται έτσι η δανειοληπτική ικανότητα της χώρας.

Απαιτείται επομένως έντονη προσπάθεια για να μειωθεί το έλλειμμα αυτό αφού είναι κοινά αποδεκτό ότι αυτό αποτελεί και το βασικό περιοριστικό παράγοντα σε οποιαδήποτε αναπτυξιακή προσπάθεια.

Είναι αλήθεια ότι το εμπορικό μας ισοζύγιο παρουσίασε βελτίωση, οι παραδοσιακοί όμως πόροι που μέχρι πριν λίγα χρόνια αποτελούσαν βασική πηγή συναλλάγματος όπως το ναυπηγικό και το παραναυπηγικό, έχουν μειωθεί σημαντικά και γι' αυτό χρειάζεται να στηριχτούμε όλο και πιο πολύ στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας μας.

Από την πιο πάνω συνοπτική παράθεση των πρόσφατων οικονομικών εξελίξεων, γίνεται φανερό ότι η οικονομία μας μπήκε σε μιά φάση όπου απαιτείται συντονισμένη δράση για τη σταθεροποίηση της ώστε να μπορέσει να μπει σε μιά υγιή τροχιά ανάπτυξης. Όπως διαπιστώθηκε και στις συζητήσεις του ΕΣΑΠ επιβάλλεται γρήγορη έξοδος από την κρίσιμη αυτή καμπή αν θέλουμε να μη μπούμε στο φαύλο κύκλο του στασιμοπληθωρισμού.

Η Κυβέρνηση με πλήρη συναίσθηση των ευθυνών της καλεί όλους τους φορείς να συνεργαστούν αρμονικά ώστε η οικονομία μας να ξεπεράσει γρήγορα τα προβλήματα της και να μπει σε μιά άλλη τροχιά που μόνιμα θα οδηγήσει σε μείωση του πληθωρισμού, εξυγίναση της βιομηχανίας, αύξηση των επενδύσεων και μείωση και σταδιακή εξάλειψη της ανεργίας.

Η σταθεροποίηση όμως της οικονομίας πρέπει να γίνει μέσα στην προοπτική της αναπτυξιακής μας πολιτικής. Γι' αυτό και το αναπτυξιακό μας πρόγραμμα θα τονωθεί με σειρά μέτρων που θα εξαγγελθούν σύντομα από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και τα άλλα συναρμόδια Υπουργεία.

Στο Μεταξύ όμως για την αντιμετώπιση των βραχυχρόνιων προβλημάτων που είναι αρκετά πειστικά η Κυβέρνηση αποφάσισε μιά σειρά μέτρων που η ισχύς τους θ' αρχίσει αμέσως και τα οποία είναι απαραίτητα για τη σταθεροποίηση της οικονομίας της χώρας.

Τα βασικά κριτήρια με τα οποία έγινε η επιλογή αυτών των μέτρων είναι:

- α) Η όσο το δυνατό δικαιότερη κατανομή των βαρών που θα προκύψουν από την εφαρμογή των μέτρων αυτών

- β) Η αποτελεσματικότητα των μέτρων ώστε σχετικά σύντομα να περιοριστούν οι μεγάλες σημερινές ανισορροπίες της οικονομίας και,
- γ) Η ένταξη τους στις μεσοπρόθεσμες και μακροχρόνιες ανταπτυξιακές επιλογές της Κυβέρνησης.

Πιο συγκεκριμένα, η Κυβέρνηση αποφάσισε:

1. Να περιοριστούν σημαντικά τα ελλείμματα του Δημόσιου Τομέα και κυρίως εκείνα που οφείλονται σε καταναλωτικές δαπάνες. Γι' αυτό στον Προϋπολογισμό που θα κατατεθεί το Νοέμβρη στη Βουλή από το Υπουργείο Οικονομικών ο στόχος για το 1986 θα είναι η μείωση των ελλειμμάτων ως ποσοστό του Ακαθ. Εγχώριου Προϊόντος τουλάχιστον κατά 4,5 μονάδες.

Για να γίνει αυτό θα περικοπούν όλες οι περιττές δαπάνες και άλλες εκείνες οι δαπάνες που αφορούν κυρίως την κατανάλωση και την πληρωμή σε συνάλλαγμα. Παράλληλα θα επιδιωχθεί και η αύξηση των εσόδων όχι με την επιβολή νέων νόμων και την πάταξη της φοροδιαφυγής. Γι' αυτό το Υπουργείο Οικονομικών θ' άνακοινώσει σύντομα τα μέτρα που θα συνοδεύονται με βαριές κυρώσεις και ποινές για τους φοροφυγάδες.

2. Στον τομέα της συναλλαγματικής πολιτικής. Οι πρόσφατες δυσμενείς εξελίξεις επιβάλλουν την άμεση βελτίωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και γι' αυτό η δραχμή θα υποτιμηθεί κατά 15% (μέση σταθμική ισοτιμία).

Παράλληλα καθιερώνεται προσωρινά, για ένα ευρύ φάσμα εισαγωγών, η υποχρεωτική κατάθεση προκαταβολών για εισαγωγές στην Τράπεζα της Ελλάδος. Τα ποσά των υποχρεωτικών καταθέσεων θα κυμαίνονται ανάλογα με το είδος των εισαγομένων.

Τα μέτρα αυτά σε συνδυασμό με τον περιορισμό των κρατικών προμηθειών από το εξωτερικό, αναμένεται να βελτιώσουν σημαντικά το ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών και να μειωθούν έτσι οι ανάγκες για εξισοροπητικό δανεισμό από το εξωτερικό.

3. Εισοδηματική Πολιτική

Η Κυβέρνηση καθιέρωσε την ΑΤΑ ως εργαλείο της εισοδηματικής πολιτικής επειδή πιστεύει ότι είναι ένας αμυντικός μηχανισμός που προστατεύει το εισόδημα των εργαζομένων.

Κατά την εφαρμογή όμως του θεσμού παρατηρήθηκαν κάποια προβλήματα που δυσχεραίνουν την αντιμετώπιση του πληθωρισμού και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Γι' αυτό ενώ ο θεσμός της ΑΤΑ θα διατηρηθεί, θ' αλλάξει ο τρόπος εφαρμογής της. Έτσι η αναπροσαρμογή των ονομαστικών αμοιβών θα γίνεται κάθε τετράμηνο και με βάση τα ισχύοντα κλιμάκια με τις εξής αλλαγές.

- α) Η αναπροσαρμογή θα γίνεται στην αρχή κάθε τετράμηνου με βάση την προβλεπόμενη αύξηση των τιμών στο τετράμηνο αυτό και όχι με βάση τον πληθωρισμό του προηγούμενου ετραμήνου όπως σήμερα.
- β) Από την προβλεπόμενη αύξηση του πληθωρισμού θ' αφαιρείται η επίπτωση στις τιμές από τον εισαγόμενο πληθωρισμό. Η ρύθμιση αυτή είναι αναγκαία για να εξουδετερωθούν οι επιδράσεις του εξωτερικού τομέα στο κόστος παραγωγής.
- γ) Η εφαρμογή της εισοδηματικής πολιτικής θα είναι ~~αυτοχρεωτική~~ τόσο για το δημόσιο όσο και για τον ιδιωτικό τομέα.

4. Νομισματική και Πιστωτική Πολιτική

θα προχωρήσει η διαδικασία που άρχισε για εξορθολογισμό του τραπεζικού συστήματος και θα εκλογικευθεί η διάρθρωση των επιτοκίων.

Έτσι καθιερώνεται ως κατώτατο επιτόκιο χορηγήσεων το επιτόκιο καταθέσεων ταμειευτηρίου αυξημένο κατά μία μονάδα. Το επιτόκιο αυτό θα ισχύει σε πρώτη φάση μόνο για τα βραχυπρόθεσμα δάνεια. Για τα μακροπρόθεσμα δάνεια που αφορούν επενδύσεις θα διατηρηθεί το ισχύον καθεστώς.

Όπως είπα πιο πριν τα μέτρα αυτά αφορούν τη βραχυχρόνια αντιμετώπιση των προβλημάτων της οικονομίας. Οι μεσοπρόθεσμοι και μακροπρόθεσμοι αναπτυξιακοί μας στόχοι παραμένουν αμετάβλητοι και θα επιτευχθούν αν τα μέτρα αυτά αποδώσουν και οδηγήσουν γρήγορα σε σταθεροποίηση της οικονομίας. Είναι αλήθεια ότι σε πρώτη φάση θα υπάρξει επιδείνωση σε κάποια μεγέθη όπως πληθωρισμός και η ανεργία, όμως η χειροτέρευση αυτή θα είναι παροδική και όταν τα μέτρα αρχίσουν να αποδίδουν θα αρχίσει η βελτίωση να είναι αισθητή.

Θα μπορούσε φυσικά η Κυβέρνηση να πετύχει μία πολύ πιο γρήγορη προσαρμογή αν ήθελε να ακολουθήσει της συνταγή των μονεταριστών που επιβάλλει μία μονόπλευρη λετότητα και στηρίζεται αποκλειστικά στο ν' αυξηθούν τα κέρδη με την προοπτική να γίνουν, όπως ισχυρίζονται, επενδύσεις. Εμείς όμως δεν αποδεχόμαστε την πολιτική αυτή τόσο επειδή είναι αντίθετη στη φιλοσοφία μας όσο και γιατί όπου εφαρμόστηκε δεν απέδωσε πάντα θετικά αποτελέσματα.

Τα μέτρα που εξαγγείλαμε έχουν ως στόχο τη σταθεροποίηση της οικονομίας για να μπορέσουμε σύντομα να μπούμε σε μία αναπτυξιακή

πορεία που θα βελτιώσει το επίπεδο των εργαζομένων.

Είναι γνωστό ότι η Ελλάδα είναι μία μικρή ανοικτή οικονομία που δέχεται έντονα τους κλυδωνισμούς και τις επιδράσεις του διεθνούς οικονομικού περιβάλλοντος. Για να μπορέσουμε να σταθούμε ανταγωνιστικά πρέπει να δούμε πέρα από τα βραχυχρόνια ατομικά συμφέροντα του καθένα μας τη μελλοντική θέση της χώρας στις διαμορφούμενες δυναμικές εξελίξεις. Για να γίνει αυτό πρέπει να κατανοήσουμε ότι η υπόθεση της οικονομίας αφορά όλους μας. Επείγει να προετοιμαστούμε ως Κράτος, ως Λαός για να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις που επιβάλλουν η νέα τεχνολογία και οι γενικότερες ανάγκες των καιρών. Γι' αυτό χρειάζεται κοινωνική υπευθυνότητα και συλλογικότητα στην προσπάθεια. Τα περιθώρια που έχουμε είναι στενά γι' αυτό και πρέπει όλοι μαζί χωρίς καθυστερήσεις και αναβολές να προχωρήσουμε.-